AZIM SUYUN SHE'RIYATIDA MILLIY RUH VA ZAMONAVIY BADIIY TAFAKKUR UYG'UNLIGI

Safarova Madina Vali qizi

Qabul qilindi: 25.10.2025
Ko'rib chiqildi: 26.10.2025
Tasdiqlandi: 27.10.2025

Kalit so'zlar:
Azim Suyun, she'riyat, milliy ruh, zamonaviy badiiy tafakkur, o'zbek adabiyoti, madaniy identitet, adabiy uyg'unlik, zamonaviy she'riyat, an'anaviy qadriyatlar, estetik yangilik

Keywords:
Azim Suyun, poetry, national spirit, modern artistic thought, Uzbek literature, cultural identity, literary synthesis, contemporary poetry, traditional values, aesthetic innovation.

Ключевые слова:
Азим Суюн, поэзия, национальный дух, современное художественное мышление, узбекская литература, культурная идентичность, литературный синтез, современная поэзия, традиционные ценности, эстетические новации.

Annotatsiya. Ushbu tezis Azim Suyun she'riyatida milliy ruh va zamonaviy badiiy tafakkur uyg'unligini o'rganishga qaratilgan. Tadqiqot shoirning an'anaviy madaniy qadriyatlarni zamonaviy adabiy uslublar bilan qanday uyg'unlashtirganini, jamiyat, tarix va falsafiy mavzularni aks ettirish usullarini tahlil qiladi. Natijalar shuni ko'rsatadiki, Azim Suyun she'riyatida milliy identitet va zamonaviy estetikani uyg'unlashtirish orqali o'zbek adabiyotiga va milliy badiiy ong rivojiga muhim hissa qo'shilgan.

Annotation. This thesis explores the harmony between national spirit and modern artistic thought in the poetry of Azim Suyun. It examines how the poet integrates traditional cultural values with contemporary literary techniques, reflecting social, historical, and philosophical themes relevant to modern society. The research highlights the unique synthesis of national identity and modern aesthetics, demonstrating Azim Suyun's contribution to contemporary Uzbek literature and the development of national literary consciousness.

Аннотация. Данное исследование посвящено гармонии между национальным духом и современным художественным мышлением в поэзии Азима Суюна. Рассматривается, как поэт сочетает традиционные культурные ценности с современными литературными приемами, отражая социальные, исторические и философские темы, актуальные для современного общества. Исследование подчеркивает уникальный синтез национальной идентичности и современной эстетики, демонстрируя вклад Азима Суюна в развитие современного узбекского литературного сознания.

Kirish. Azim Suyun she'riyatida milliy ruh va zamonaviy badiiy tafakkur uyg'unligi mavzusi o'zbek adabiyoti va madaniy merosini o'rganishda muhim ahamiyatga ega. Bugungi kunda milliy identitetni saqlash va rivojlantirish masalalari adabiyotshunoslikda dolzarb mavzular sirasiga kiradi, chunki adabiyot jamiyatning ruhiy va ma'naviy hayotini aks ettiruvchi eng muhim vositalardan biridir. Shu nuqtai nazardan, Azim Suyun she'riyatida an'anaviy o'zbek madaniyati va tarixiy qadriyatlarning zamonaviy badiiy tafakkur bilan uyg'unlashuvi shoirning ijodiy uslubini yanada boyitadi va milliy estetikani yangi bosqichga ko'taradi. Tadqiqotda shoirning she'riyatida milliy ruhning ifodalari, xalq og'zaki ijodiy merosi elementlari, tarixiy va madaniy motivlar, shuningdek, zamonaviy adabiy innovatsiyalar va falsafiy tafakkur uyg'unligi tahlil qilinadi. Shu orqali shoirning badiiy dunyosi nafaqat milliy an'analarni saqlab qolish, balki ularni zamonaviy kontekstda yangicha talqin etish orqali o'quvchilarni ma'naviy va estetik jihatdan boyitishi ko'rsatib beriladi.

Ushbu tadqiqotning maqsadi Azim Suyun she'riyatida milliy ruh va zamonaviy badiiy tafakkur uyg'unligini aniqlash, shoir ijodida milliy qadriyatlar va zamonaviy estetik g'oyalar o'rtasidagi bog'liqlikni o'rganish hamda o'zbek adabiyoti rivojiga qo'shgan hissasini baholashdir. Tadqiqot doirasida shoirning tanlangan she'rlari tahlil qilinib, ularning milliy ruhiyati, zamonaviy badiiy tafakkur bilan uyg'unligi va estetik o'ziga xosligi o'rganiladi, bu esa o'zbek adabiyoti va milliy ma'naviyatni rivojlantirishda yangi ilmiy qarashlar va tavsiyalar ishlab chiqishga imkon yaratadi. Shu bilan birga, bu mavzu o'quvchilar, adabiyotshunoslar va madaniyatshunoslar uchun shoir ijodidagi milliy ruh va zamonaviy tafakkur uyg'unligini chuqur anglash va tahlil qilishga xizmat qiladi.

Adabiyotlar tahlili. Azim Suyun she'riyatida milliy ruh va zamonaviy badiiy tafakkur uyg'unligini o'rganish bo'yicha bir qator tadqiqotlar olib borilgan. O'zbek adabiyotshunosligi olimlari milliy ruhning she'riyatdagi ifodalari va zamonaviy tafakkur bilan uyg'unligini turlicha yoritganlar. Abdullayev [1] shoirning she'riyatida tarixiy va madaniy motivlar orqali milliy ongni rivojlantirishga qaratilgan elementlarni tahlil qilib, ularning zamonaviy badiiy tafakkur bilan uyg'unlashuvini ko'rsatadi. Karimova [2] esa Azim Suyun ijodida xalq og'zaki ijodiy merosi elementlarining yangi badiiy shakllarda talqin etilishi, milliy qadriyatlarning zamonaviy estetikaga moslashtirilishini yoritadi va bu uyg'unlikning o'zbek she'riyatining rivojiga qo'shgan hissasini ta'kidlaydi. Tursunov [3] shoirning falsafiy tafakkuri va badiiy yondashuvini o'rganib, zamonaviy hayot va milliy identitet masalalarini o'zaro uyg'unlashtirish orqali she'riyatdagi konseptual chuqurlikni ko'rsatadi. Sodiqova [4] Azim Suyun she'rlari orqali milliy ruhiy qadriyatlarning estetik tafakkur bilan uyg'unligini tahlil qilib, shoirning o'zbek adabiyotidagi o'rni va zamonaviy badiiy qarashlarga ta'sirini yoritadi. Shuningdek, Rustamov [5] shoirning ijodida milliy va zamonaviy g'oyalarni uyg'unlashtirishdagi texnik uslublar va badiiy vositalarni tadqiq qilib, bu uyg'unlikning she'riyatda ifodalanish xususiyatlarini, o'quvchi va jamiyatga ta'sirini aniqlaydi. Ushbu adabiyotlar tahlili shuni ko'rsatadiki, Azim Suyun she'riyatida milliy ruh va zamonaviy badiiy tafakkur

uyg‘unligi nafaqat shoirning o‘ziga xos badiiy uslubi va falsafiy yondashuvida, balki o‘zbek adabiyoti va milliy ma’naviyatni rivojlantirishga qo‘shgan hissasida ham yaqqol namoyon bo‘ladi.

Materiallar va usullar. Ushbu tadqiqotda Azim Suyun she’riyatida milliy ruh va zamonaviy badiiy tafakkur uyg‘unligini o‘rganish maqsadida sifatli tadqiqot metodologiyasi qo‘llanildi. Tadqiqot jarayoni shoirning turli ijodiy davrlariga mansub tanlangan she’rlar matnlarini batafsil tahlil qilish asosida amalga oshirildi. Tahlil mavzular, motivlar, uslubiy vositalar, falsafiy va estetik tafakkur elementlariga qaratildi. Asosiy material sifatida shoirning nashr qilingan she’riy to‘plamlari, qo‘lyozmalar va adabiy tanqidchilar bilan suhbatlar ishlatildi, bu esa tadqiqotning keng qamrovli va ishonchli bo‘lishini ta’minladi. Tadqiqotda adabiy-tanqidiy metod, mavzular tahlili va solishtirma tahlil metodlari birlashtirilib, matnda milliy qadriyatlar va zamonaviy badiiy g‘oyalar o‘rtasidagi uyg‘unlik aniqlashga qaratildi. Kontent-tahlil usuli yordamida madaniy identitet, tarixiy ong va falsafiy tafakkur aks etgan qayta takrorlanuvchi motivlar kategoriyalashtirildi, shuningdek, an’anaviy estetikani zamonaviy badiiy shakllar bilan uyg‘unlashtirishda qo‘llanilgan ijodiy texnikalar o‘rganildi. Lingvistik, metaforik va ritmik tuzilmalarga alohida e’tibor qaratilib, ularning she’riy matnning estetik va falsafiy ta’siriga qo‘shgan hissasi baholandi. Shu bilan birga, ikkilamchi manbalar – ilmiy maqolalar va adabiy tanqid materiallari bilan solishtirish orqali talqinlarning tasdiqlanishi va tadqiqot natijalarining keng kontekstga joylashtirilishi ta’minlandi. Tadqiqot tahlillari tizimli ravishda olib borildi, mavzularni kodlash va kategoriyalash orqali obyektivlik va takrorlanuvchanlik kafolatlandi. Ushbu metodologiya Azim Suyun she’riyatida milliy ruh va zamonaviy badiiy tafakkur uyg‘unligini chuqur o‘rganish, shoirning o‘zbek adabiyotidagi o‘rni va ijodiy xususiyatlarini aniq tavsiflash imkonini berdi hamda milliy adabiy meros va badiiy ong rivojiga qo‘shgan hissasini yoritdi.

1-Jadval. Azim Suyun tanlangan she’rlarida milliy ruh va zamonaviy badiiy tafakkur elementlari tahlili

She’r nomi	Milliy ruh elementlari	Zamonaviy badiiy tafakkur elementlari	Asosiy mavzular	Kuzatishlar
“Ona Vatan”	Folklor motivlari, tarixiy g‘urur	Zamonaviy metaforalar, shaxsiy ong	Vatanparvarlik, identitet	An’anaviy va zamonaviy elementlar uyg‘unligi
“Zamon Nafasi”	Madaniy marosimlar, milliy qadriyatlar	Falsafiy tafakkur, zamonaviy ijtimoiy masalalar	Vaqt, jamiyat, falsafa	Milliy va zamonaviy mavzularning uyg‘unligi

She’r nomi	Milliy ruh elementlari	Zamonaviy badiiy tafakkur elementlari	Asosiy mavzular	Kuzatishlar
“Yurak Ovozi”	Folklor motivlari, tarixiy xotira	Innovatsion lingvistik shakllar, ritmik tuzilmalar	Sevgi, xotira, shaxs	Multidimenzional poetik ifoda
“Umid Chiroqlari”	Milliy identitet, madaniy meros	Ramzlar, zamonaviy estetik texnikalar	Umid, taraqqiyot, identitet	An’anaviy va zamonaviy estetik uyg‘unlik

Azim Suyun tanlangan she’rlarida milliy ruh va zamonaviy badiiy tafakkur elementlarini tizimli tarzda ko‘rsatadi. Tadqiqot natijalari shuni ko‘rsatadiki, har bir she’rda milliy qadriyatlar, folklor motivlari, tarixiy va madaniy xotira elementlari zamonaviy badiiy g‘oyalar, falsafiy tafakkur va estetik innovatsiyalar bilan uyg‘unlashgan. Masalan, “Ona Vatan” she’rida folklor va tarixiy g‘urur elementlari zamonaviy metaforalar va shaxsiy ong bilan uyg‘unlashib, milliy va zamonaviy mavzularning uyg‘unligini yaqqol ko‘rsatadi. “Zamon Nafasi” she’rida milliy qadriyatlar va madaniy marosimlar zamonaviy ijtimoiy masalalar va falsafiy tafakkur bilan uyg‘unlashib, shoirning mavzuni keng qamrovda yoritish qobiliyatini namoyon qiladi. “Yurak Ovozi” she’rida folklor motivlari va tarixiy xotira innovatsion lingvistik shakllar va ritmik tuzilmalar bilan uyg‘unlashib, multidimenzional poetik makonni yaratadi. Shuningdek, “Umid Chiroqlari” she’rida milliy identitet va madaniy meros elementlari ramzlar va zamonaviy estetik texnikalar orqali uyg‘unlashtirilgan, bu esa shoir ijodidagi milliy ruh va zamonaviy badiiy tafakkur uyg‘unligini mukammal namoyon etadi. Ushbu jadval tadqiqot natijalarini bir qarashda ko‘rsatib, har bir she’rning milliy ruh va zamonaviy badiiy tafakkur bilan uyg‘unligini tahlil qilishda qulay vosita bo‘lib xizmat qiladi va maqola matnida muhokama qilish uchun asos yaratadi**.**

Tadqiqot muhokamasi. Azim Suyun she’riyatida milliy ruh va zamonaviy badiiy tafakkur uyg‘unligi tahlili shoir ijodidagi noyob sintez va ijodiy uyg‘unlikni ko‘rsatadi. Tadqiqot natijalari shuni isbotladiki, shoir tarixiy va madaniy motivlarni, xalq an’analari, milliy identitet va folklor elementlarini zamonaviy mavzular, falsafiy tafakkur va shaxsiy onglilik bilan uyg‘unlashtirib, o‘zbek she’riyatida multidimenzional poetik makon yaratadi. Lingvistik va uslubiy tahlil shuni ko‘rsatadiki, Suyun metaforalar, ramzlar, ritmik tuzilmalar va boshqa badiiy vositalardan foydalangan holda estetik go‘zallikni oshirish bilan birga, she’riyatning falsafiy va madaniy ahamiyatini mustahkamlaydi. Shoirning ijodiy davrlaridagi turli she’rlarni solishtirish natijalari shuni ko‘rsatadiki, mavzular zamonaviy jamiyat va madaniy kontekstga mos ravishda rivojlangan bo‘lsa-da, milliy ruh va identitet asosiy yo‘nalish sifatida saqlanib qolgan. Tadqiqot shuningdek, Azim Suyun she’riyatining milliy an’analarni saqlab qolish va ularni zamonaviy estetika bilan uyg‘unlashtirish

orqali o‘quvchini ma’naviy va estetik jihatdan boyitishi, o‘zbek adabiy merosini rivojlantirishga qo‘shgan hissasi aniqlanadi. Shoir ijodida an’anaviy va zamonaviy elementlarning uyg‘unlashuvi turli avlod o‘quvchilariga moslashish, madaniy va badiiy ko‘prik yaratish imkonini beradi.

Shuningdek, tadqiqot shuni ko‘rsatadiki, shoirning mavzularni keng qamrovda yoritish, til va uslubni mahorat bilan uyg‘unlashtirish orqali milliy qadriyatlar va zamonaviy badiiy tafakkur o‘rtasidagi bog‘liqlikni aniq ifoda etadi. Shu nuqtai nazardan, Azim Suyun she’riyati nafaqat o‘zbek milliy adabiyotining rivojiga, balki zamonaviy badiiy tafakkur va madaniy ongning shakllanishiga ham katta hissa qo‘shadi. Umuman olganda, ushbu tadqiqot shuni ko‘rsatadiki, milliy ruh va zamonaviy badiiy tafakkur uyg‘unligi Azim Suyun she’riyatida markaziy o‘rin tutadi va bu uyg‘unlik o‘zbek adabiyotidagi zamonaviy tendensiyalarni aks ettiradi hamda milliy identitetni mustahkamlashda muhim vosita bo‘lib xizmat qiladi.

Xulosa. Ushbu tadqiqot Azim Suyun she’riyatida milliy ruh va zamonaviy badiiy tafakkur uyg‘unligini chuqur o‘rganish imkonini berdi va shoir ijodining o‘zbek adabiyotidagi noyob o‘rni aniqlanib chiqdi. Tahlil natijalari shuni ko‘rsatadiki, Suyun milliy qadriyatlar, tarixiy va madaniy motivlar, xalq og‘zaki ijodiy merosi elementlarini zamonaviy badiiy g‘oyalar, falsafiy tafakkur va innovatsion uslublar bilan uyg‘unlashtirib, o‘zbek she’riyatida boy, multidimenzional poetik makon yaratgan. Shoir ijodida metaforalar, ramzlar, ritmik tuzilmalar va boshqa badiiy vositalar nafaqat estetik go‘zallikni oshiradi, balki she’riyatning falsafiy va madaniy mazmunini mustahkamlaydi. Tadqiqot shuni ko‘rsatdiki, shoirning mavzularni keng qamrovda yoritishi, til va uslubni mahorat bilan uyg‘unlashtirishi milliy identitet va zamonaviy badiiy tafakkur o‘rtasidagi uyg‘unlikni aniq aks ettiradi. Shu bilan birga, Azim Suyun she’riyatining milliy an’analarni saqlash va ularni zamonaviy estetika bilan uyg‘unlashtirish orqali o‘quvchilarni ma’naviy va estetik jihatdan boyitishi, o‘zbek adabiy merosini rivojlantirishga qo‘shgan hissasi yaqqol namoyon bo‘ladi. Umuman olganda, shoir ijodi milliy ruh va zamonaviy badiiy tafakkur uyg‘unligini namoyon qiluvchi asosiy platforma bo‘lib, bu uyg‘unlik o‘zbek adabiyotidagi zamonaviy tendensiyalarni aks ettiradi, milliy identitetni mustahkamlashga xizmat qiladi va adabiy-estetik ongni rivojlantirishda muhim ahamiyatga ega ekanligi aniqlanadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO’YXATI

1. Abdullayev, T. (2018). Azim Suyun she’riyatida milliy qadriyatlar va badiiy tafakkur. Tashkent: Adabiyot nashriyoti.
2. Karimova, N. (2019). Folk elements and modern aesthetics in Uzbek contemporary poetry. Journal of Uzbek Literature Studies, 12(3), 45–59.
3. Tursunov, A. (2020). Philosophical reflections in the poetry of Azim Suyun. Central Asian Literary Review, 8(2), 78–91.
4. Sodiqova, L. (2021). National identity and artistic innovation in modern Uzbek poetry. Uzbekistan Literary Journal, 14(1), 102–116.
5. Rustamov, M. (2022). Stylistic and thematic analysis of Azim Suyun’s selected works. Contemporary Uzbek Literature Studies, 9(4), 33–50.